

Zbyněk Klíč: Po čtyřech letech se na Slovensku vrací k moci pravice

15.července 2010

www.ods.cz

12.07.2010

Hodně podobně jako české volby dopadlo volební klání na Slovensku. Volby do stopadesátičlenné Národní rady se konaly druhý červnový víkend a hlavní otázka zněla, zda se čtyřem, resp. pěti pravicovým stranám podaří zdolat vládní blok, složený ze stran Smer-sociální demokracie, Mečiarovy LS-HZDS a nacionalistické Slovenské národní strany (SNS).

Hospodářská situace v Evropě, a tedy i na Slovensku, připravila lepší startovní pozici pro strany ze středopravé části spektra, které nabízely úsporné programy, na rozdíl od Smeru, který zvolil populistickou a nacionalistickou rétoriku.

Volební kampaň hned v počátku ovlivnilo odstoupení předsedy SDKÚ-DS Mikuláše Dzurindy z čela kandidátky, aby tak zabránil pokračování obvinění ze strany hlavního konkurenta Roberta Fica z údajných finančních machinací při financování strany.

Podobně jako v České republice byla hlavním tématem kampaně hospodářská krize a související finanční problémy Slovenska, přesto však v předvolebním čase hrály roli i další události. Jednalo se především o tzv. maďarskou otázku, resp. schválení zákona maďarským parlamentem, který umožňoval zahraničním Maďarům nabít maďarského občanství.

Tématu obratem využila vládní trojkoalice, která v reakci na rozhodnutí maďarského parlamentu schválila zákon, který by takovým občanům naopak odebral občanství slovenské. Toto vládním stranám příznivé téma, na kterém se přizivovala také Strana maďarské koalice (SMK), však netrvalo dlouho, a to v důsledku ničivých povodní, které zasáhly východní Slovensko, přičemž přístup vládní koalice k řešení jejich následků byl vnímán minimálně jako rozporuplný.

Vrchol kampaně však přišel v posledních dvou týdnech před volbami, kdy byl premiér Fico nejprve obviněn, že peníze určené na mimořádné situace utratil například za dotaci své rodné obci nebo na nehty spřátelené modelce. Těsně před volbami pak vyšla najevo informace, že předseda Smeru získal pro svoji strany podezřelých 75 milionů korun, které neprošly stranickým účetnictvím.

Vítězí Smer, vládu skládají pravicové strany

Největším překvapením voleb se stala liberální strana ekonoma a autora slovenské daňové reformy Richarda Sulíka pod názvem Svoboda a Solidarita (SaS), která při svém prvním volebním klání dosáhla na 12,14 % hlasů a skončila třetí za prvním Směrem (34,79%) a druhou SDKÚ-DS (15,42%). Za ním skončil naopak matador slovenské politické scény, Křesťanskodemokratické hnutí (KDH), pod vedením bývalého eurokomisaře Jána Figela, se ziskem 8,52 % hlasů, následovaný dalším nováčkem na slovenské politické scéně Mostem-Híd, který vznikl odtržením od Strany maďarské koalice a svým liberálnějším a ke slovensko-maďarským vztahům smířlivějším programem získal 8,12 % hlasů. Těsně se do Parlamentu dostala také druhá vládní strana SNS Jána Sloty, pro níž však 5,07 % hlasů bylo zklamáním.

Dveře do Národní rady naopak zůstaly uzavřeny pro třetí vládní stranu LSHZDS Vladimíra Mečiara a druhou stranu reprezentující zájmy maďarské menšiny - Stranu maďarské koalice, které získaly 4,32 %, resp. 4,33 %. Takto rozdělené hlasy voličů pak znamenaly následující rozložení mandátů: Smer 62 mandátů, SDKÚ-DS 28 mandátů, SaS 22 mandátů, KDH 15 mandátů, Most-Híd 14 mandátů a SNS 9 mandátů. Dosavadní opoziční strany tak obsadily ve 150členné Národní radě nadpoloviční počet křesel většinou čtyř míst.

Radičová jako premiérka

Výsledky však daly jasný signál, že voliči si přejí návrat pravicových stran do vlády. První pokus pro sestavení vlády sice dostal od prezidenta Gašparoviče vítězný Robert Fico, paralelně s ním však začala jednat čtyřka ve složení SDKÚ-DS-SaS-KDH-Most-Híd. Kromě menšinové vlády s SNS zbývala Robertu Ficovi jediná alternativa, a to sestavení vlády s KDH, která není v podpoře pravicovému projektu jednoznačná. Podobná alternativa údajně byla na stole, když Fico nabídl křesťanským demokratům polovinu křesel ve vládě a post premiéra, lídr strany Ján Figel však takovou nabídku dementoval (je však faktem, že právě Figel patří ke skupině zastánců spolupráce pravicových stran).

Mezitím však pokračovalo jednání čtyř pravicových stran, které dosahovalo výsledků rychleji než v případě paralelně skládané české vlády. Kontroverzní body jako uzavření smlouvy s Vatikánem, dekriminlizace marihuany či tzv. odvodový bonus se strany rozhodly v koaliční smlouvě neřešit a tak již devět dní po volbách mohly oznámit shodu nad hlavními programovými okruhy a následující den odejít do prezidentského paláce pro vládní pověření, které vzápětí obdržela lídryně SDKÚ-DS Iveta Radičová.

Listy ODS 6/2010